

GGD Amsterdam

Gemeente Amsterdam
Dienst Milieu en Bouwtoezicht

Wat is zwerflawaai en wat zijn de gevolgen voor de gezondheid?

- *Inleiding t.b.v. de expertbijeenkomst zwerflawaai georganiseerd door de stadsdeelraad Centrum*

26 mei 2011

Carlo Schoonebeek, Dienst Milieu en Bouwtoezicht, gemeente Amsterdam
Frits van den Berg, GGD gemeente Amsterdam

Inhoud

- Wat is zwerflawaai?
- Zwerflawaai in geluid wetgeving?
- Zwerflawaai in Amsterdams geluidbeleid?
- Zwerflawaai in hinderonderzoeken?
- Gezondheidseffecten lawaai
- Aanbevelingen

Wat is zwerflawaai?

- Niet gedefinieerd in literatuur.
- Uit essay Joost Smiers:
  - Geluidoverlast van mensen die niet gebonden is aan een vaste plek
  - Met een onvoorspelbaar karakter
  - En mede daardoor meestal niet gereguleerd.
- Waarom is zwerflawaai vooral verstorend?
  - Omdat het de privacy en rust in/bij de woning bedreigt.
  - Omdat het 'onnodig' is.
  - Vanwege de onmacht als je er niets aan kunt doen.
  - Of er niets aan gedaan wordt.
  - Vanwege de negatieve associatie: het schaadt je gezondheid, rust, het blijft maar doorgaan.

Wat doen andere steden er aan?

- New York:
  - Men mag geen ‘onredelijk lawaai’ maken.
  - Eis: duidelijk luider (’s nachts 7 dB) dan het al aanwezige geluid bij de bewoner.
  - Vooral voor apparaten, maar ‘daar niet toe beperkt’.
  - ‘street noise’ lijkt ook een belangrijk probleem voor bewoners, maar niet duidelijk is geregeld wie dat aanpakt. Bij bijv. café-lawaai is dat wel duidelijk.

- London:
  - Lawaai op straat is formeel geen geluidprobleem (‘statutory nuisance’).
  - Wel kan men een klacht indienen over asociaal (‘anti-social’) gedrag.
  - Nieuw beleid stuurt aan op een prettiger omgeving, maar is nog (lang) niet bindend.

Wat doen andere steden er aan-2?

- **Parijs:**
  - Probeert het lawaai van winkels, horeca en bezoekers in een buurt te regelen via een overeenkomst tussen ondernemers, werkenden en bewoners, gefaciliteerd door het stadsdeel ('arrondissement').
  - Het kan hierbij allerlei buurtproblemen betreffen (parkeren, lawaai, stank) en de bedoeling is dat partijen het volgens vastgelegde afspraken gaan oplossen.

- **Gemeente Oss:**
  - Ondanks dat alle bekende bronnen zijn gereguleerd (evenementen, horeca, verkeer, bedrijven etc.) zijn er veel klachten.
  - Daarom besteed de gemeente nu ook aandacht voor bronnen die buiten de traditionele geluid regelgeving vallen, zoals stemgeluid, gemeentelijke schoonmaakactiviteiten, hangjongeren.
  - Systeem in ontwikkeling

Voorbeelden zwerflawaai

(Lawaai dat niet door regels wordt beperkt)

- Passanten op straat (schreeuwen).
- Pleziervaart.
- Hangjongeren.
- Luide muziek uit auto's.
- Opbouw, afbreken markten (geen inrichting!).
- Schoonspuiten pleinen.
- (Opgevoerde) brommers (voldoet niet geheel aan definitie zwerflawaai, immers deel wél gereguleerd via bv. uitlaat-eisen).

Zwerflawaai in geluid wetgeving?

- Geluid speelt een belangrijke rol in de omgevingskwaliteit en het welbevinden van mensen.
- Daarom zijn in verschillende wetten regels en normen opgenomen ter bescherming van de burger:
  - Wegverkeer, spoorweglawaai: **Wet geluidhinder**
  - Industrielawaai: **Wet geluidhinder, de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)**
  - Ook **Bouwbesluit** richt zich op beperken van geluidhinder in woningen en andere gebouwen.
  - Vliegtuigen: **Luchtvaartwet**
  - Voor stedelijke geluidoverlast valt bv. de horeca onder de werkingssfeer van het **Activiteitenbesluit**. Het stemgeluid wordt hierbij meestal buiten beschouwing gelaten.
- Geen landelijke regelgeving voor zwerflawaai.

Zwerflawaai in Amsterdams geluidbeleid?

- Amsterdam kent - naast de landelijke geluidwetgeving – ook eigen beleid gericht op de beperking van geluidoverlast, waaronder:
  - Nota horecabeleid
  - Nota evenementenbeleid
  - Richtlijn bouwlawaai
  - Nota Hogere waardenbeleid (regels voor nieuwbouw woningen)
- Daarnaast is Amsterdam ook verplicht geluidbeleid op te stellen in het kader van de EU richtlijn omgevingslawaai.

Zwerflawaai in Amsterdams geluidbeleid? (2)

- De EU richtlijn omgevingslawaai verplicht Amsterdam tot het 5-jaarlijks opstellen van:
  - Een geluidkaart.
  - Een Actieplan Geluid.
- Alleen verplicht voor wegverkeer, rail en vliegverkeer.
- Het 1^e Amsterdamse Actieplan Geluid (vastgesteld in 2009) richt zich vooral op aanpak stedelijk verkeerslawaai.
- Zwerflawaai is niet opgenomen in geluidkaart/actieplan.
- Wel aandacht voor “stilte plekken” (compensatie).

Geluidsk kaart op Atlas Amsterdam

Voorbeeld presentatie geluid wegverkeer

(www.atlas.amsterdam.nl)

The screenshot shows the Atlas Amsterdam interface. At the top, there is a search bar with fields for 'Straatnaam', 'Huisnr.', and 'Postcode', and a 'Zoeken' button. Below the search bar is a map of Amsterdam with a noise map overlay. The map is color-coded by noise level, with a legend on the right side. The legend shows five categories: 55 - 60 dB (lightest orange), 60 - 65 dB (orange), 65 - 70 dB (red), 70 - 75 dB (dark red), and > 75 dB (darkest red). The map shows high noise levels (red and dark red) along major roads and in the center of the city. The map is labeled 'CENTRUM' and 'ZUID'. On the right side, there is a sidebar with various options and information. The sidebar includes a 'Basistopografie' section with options like 'Alleen kaart', 'Luchtfoto zonder kaart', and 'Luchtfoto met kaart'. Below that is a 'Milieu: geluid' section with options for 'Geluid wegverkeer', 'Geluid wegverkeer (nacht)', 'Geluid luchtvaart', 'Geluid luchtvaart (nacht)', 'Geluid railverkeer', 'Geluid railverkeer (nacht)', 'Geluid industrie', 'Geluid industrie (nacht)', and 'Geluid stille gebieden'. At the bottom of the sidebar is a 'Meer thema's' section with options for 'Algemene voorzieningen', 'Meetbottennet', 'Milieu: bodemkwaliteit', and 'Milieu: energie'. At the bottom of the map, there is a scale bar and a '2000m' label. The bottom of the page has navigation controls for 'Zoom uit', 'Zoom in', 'zoom', and 'selecteren'.

Stadsplattegrond
Atlas Amsterdam

Straatnaam Huisnr. Postcode
← Nieuwe zoekopdracht Zoeken →

Basistopografie
Alleen kaart ⓘ
Luchtfoto zonder kaart ⓘ
Luchtfoto met kaart ⓘ

Milieu: geluid
Geluid wegverkeer ⓘ
Geluid wegverkeer (nacht) ⓘ
Geluid luchtvaart ⓘ
Geluid luchtvaart (nacht) ⓘ
Geluid railverkeer ⓘ
Geluid railverkeer (nacht) ⓘ
Geluid industrie ⓘ
Geluid industrie (nacht) ⓘ
Geluid stille gebieden ⓘ

Meer thema's
Algemene voorzieningen
Meetbottennet
Milieu: bodemkwaliteit
Milieu: energie

Legenda
55 - 60 dB
60 - 65 dB
65 - 70 dB
70 - 75 dB
> 75 dB

© gem. Amsterdam, GVI 2000m

Zoom uit Zoom in zoom selecteren

Geluidsk kaart op Atlas Amsterdam

Voorbeeld presentatie stille gebieden

(zie www.atlas.amsterdam.nl)

Stadsplattegrond
Atlas Amsterdam

Straatnaam Huisnr. Postcode

← Nieuwe zoekopdracht Zoeken →

Basistopografie

- Alleen kaart
- Luchtfoto zonder kaart
- Luchtfoto met kaart

Milieu: geluid

- Geluid wegverkeer
- Geluid wegverkeer (nacht)
- Geluid luchtvaart
- Geluid luchtvaart (nacht)
- Geluid railverkeer
- Geluid railverkeer (nacht)
- Geluid industrie
- Geluid industrie (nacht)
- Geluid stille gebieden

Meer thema's

- Algemene voorzieningen
- Meetbuitennet
- Milieu: bodemkwaliteit
- Milieu: energie

Legenda

Geluidcontouren wegverkeer, railverkeer, luchtverkeer en ind

- 30 - 40 dB
- 40 - 45 dB
- 45 - 50 dB

Stiltegebieden

- Stiltegebied

Favoriete stille plekken

- 1 t/m 4 keer genoemd
- 5 t/m 24 keer genoemd
- 25 en meer keer genoemd

© gem. Amsterdam, GVI

Zoom uit   Zoom in zoom selecteren

✘✘✘ Zwerflawaai in hinderonderzoeken?

- Periodiek worden “hinder-enquetes” gehouden.
- Deze geven inzicht in de hinder van bekende bronnen.
- Hinder door zwerflawaai niet benoemd.
- Top 3 hinder bronnen NL: wegverkeer, buren, bouwen en slopen.
- Zelfde beeld in Amsterdam (vb. enquete 2005):

Tabel 1. Last hebben van geluid (in procenten)¹⁰

Geluidsbron	% soms last	% vaak last
wegverkeer	20	18
buren	17	14
bouwwerkzaamheden	15	9
vliegtuigen	14	9
trams	4	4
winkel of bedrijven	3	3
treinen	2	1
industrieterreinen	0,3	Nvt

Bron: Bevolkingsonderzoek dienst O&S, 2005

Er is wel specifieke info over pleziervaart via de klachtenregistratie (Meldpunt overlast te water van Waternet.

Is er dan niets geregeld voor zwerflawaai...?

- Stadsdeel Centrum heeft een taak om overlast op het water aan te pakken.
- Net als op de wal speelt hierbij de verhouding met de openbare orde.
- Schreeuwende mensen vallen onder de Algemene Plaatselijke Verordening (APV, een stadsdeelbevoegdheid).
- Dronken mensen (die overlast veroorzaken) vallen onder de noemer Openbare Orde (politie).
- Meer hierover in de presentatie over handhaven.
  - politie kan zich naast de APV ook baseren op Art. 431 Strafrecht.
  - APV art. 2.8.1/2 verbiedt het nuttigen van alcohol op straat en het (als gevolg daarvan) lastig vallen van anderen en/of zich onnodig opdringen aan anderen (art. 2.1.1).

Gezondheidseffecten van geluid

Hinder	Meest voorkomende en vaak eerst optredende effecten van lawaai
Slaapverstoring	
Cognitieve effecten (aandacht, motivatie, leerprestatie)	Geluid kan afleiden
Sociale effecten	Geluid heeft invloed op omgang met anderen
Angst en depressie?	Nog niet duidelijk; misschien veroorzaakt angst hinder?
Gevolgen van stress (verhoogde bloeddruk, cardiovasculaire ziekten)	Lichamelijke effect op de lange duur
Gehoorschade	Alleen bijangdurig hard geluid
Verstoring van het immuunsysteem?	Nog niet duidelijk
Aangeboren afwijkingen en lager geboortegewicht?	Nog niet duidelijk
Positieve effecten	Geluid kan ook prettig zijn!

Wat veroorzaakt de gezondheidseffecten?

Het geluid op zichzelf ('akoestische factoren'):

- Hoe luid is het? Hoe lang duurt het?	Deze factoren hebben alleen met het geluid zelf te maken en verklaren een deel van de hinder en verstoring
- Hoe klinkt het? (ruis, toon/brom/zoem, repeterend, knallen)	

De situatie:

- Welke andere geluiden zijn er?	Het maakt uit of er (veel) ander geluid is en wat men doet (slapen, lezen, tv kijken, feesten,...)
- Wanneer, wat doe ik?	

Andere ('niet-akoestische') factoren:

- maakt het geluid me angstig?	Geluid is erger als je bang maakt, bijv. als je verwacht dat het –nu of op den duur- je gezondheid schaadt
- ben ik gevoelig voor geluid?	Als je gevoelig bent voor geluiden, vallen ze je veel meer op en verstoren ze eerder
- vind ik dat de lawaaimakers/overheid klacht serieus nemen?	Als niemand je helpt, als je niet weet wanneer het voorbij is, als je er zelf niets aan kunt doen, dan draagt de machteloosheid bij aan de stress
- is het gauw weer afgelopen of blijft het maar terugkomen?	
- kan ik er zelf wat aan doen?	
- levert het geluid/de lawaaimakers me wat op (inkomsten, plezier) of heb ik er niets aan?	Voor lawaaimakers en ondernemers kan een geluid juist positief zijn (levendigheid, omzet), maar voor een bewoner kan het vooral negatief zijn

Suggesties vanuit GGD en DMB

- Analyse (klachten, hinder)
- Monitoren (bv. een proef met gerichte geluidmetingen op strategische plaatsen)
- Agenderen (controle!)
- APV uitbreiden (bijv. bij Paragraaf 3 Hinderlijk gedrag)
- Gezamenlijke aanpak: bewoners, ondernemers, stadsdeel, politie, etc...